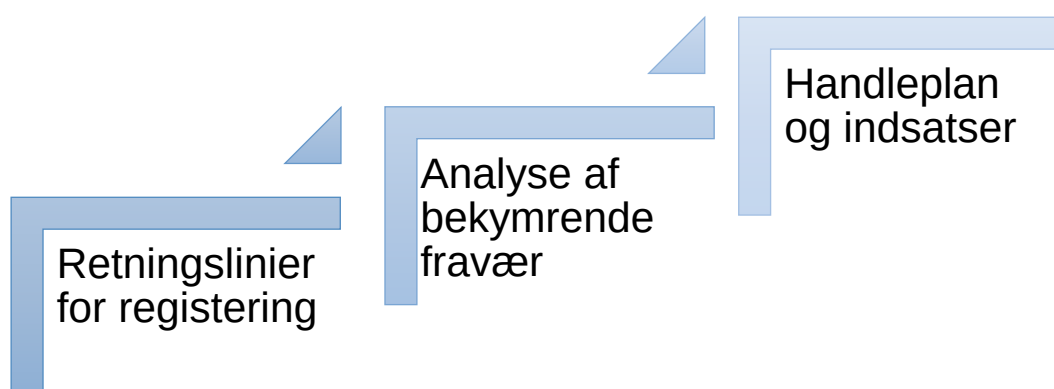

Systematik og handleplan for bekymrende fravær

Herning kommune

Indhold

Læseguide:	3
Indledning:	3
Formål:	3
Konsekvenser af fravær	4
Den vigtige tidlige indsats	4
Hvad siger lovgivningen?	4
Den nye bekendtgørelse i Herning kommune:	7
Skolelederens nøglerolle	7
Definition af bekymrende fravær	7
Tolkning af ulovligt og lovligt fravær:	8
Retningslinjer for registrering af fravær	8
Handleplan	9
De 3 faser udfoldet - hvem gør hvad	10
Den vigtige opfølgning	12
Særlige forhold vedrørende elevgrupper	12
Hvilke relevante parter kan inddrages i de 3 faser	12
Forebyggelse af Problematisk Skolevægning – et projekt i Center for Børn og Forebyggelse	13
Brug af reduceret skema	16
Sygeundervisning	16
Underretning af kommunalbestyrelsen ved ulovligt fravær på 15% eller derover	17
Procedure for underretning:	18
Ideer til forebyggende og indgribende indsatser for at nedbringe fravær	19
Sundhedsplejen	20
Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU)	20
Lovgivning og særlige aftaler	21

Læseguide:

I denne fraværssystematik kan du læse om lovgivningen for elevfravær og om hvordan den nye bekendtgørelse om elevfravær udmøntes i Herning Kommune. Første del af systematikken handler om konsekvenser af fravær og den vigtige tidlige indsats. Herefter finder du en definition af bekymrende fravær, en beskrivelse af hvordan vi i Herning kommune tolker lovligt og ulovligt fravær samt retningslinjer for registrering.

Midtvejs i fraværssystematikken præsenteres Herning Kommunes handleplan for håndtering af fraværsproblematikker, ligesom det er udfoldet, hvem gør hvad. Halvdelen af kommunens skoler deltager desuden i projektet "Forebyggelse af Problematisk skolevægring og dette projekt er også beskrevet i dokumentets midterste del.

I Herning kommune er der fokus på at forebygge og nedbringe elevfravær, herunder at nedbringe brug af reduceret skema. I strategiens sidste del kan man derfor læse om retningslinjer herfor samt ideer til at forebygge og gribe ind for at nedbringe fravær. Endelig har Ungdommens uddannelsesvejledning bidraget med et afsnit til systematikken.

Indledning:

Herning kommunes Børne- og Ungepolitik bygger på vores fælles Børne- og Ungesyn "Her skaber vi venskaber". Politikken skal sikre en tidlig og forebyggende indsats, så alle er en del af fællesskabet, trives og udvikler sig.

På skoleområdet har vi fokus på at forebygge bekymrende fravær for eleverne i kommunens folkeskoler. Fravær kan være bekymrende og det er vigtigt, at den enkelte lærer foretager en individuel vurdering af, om fraværet er bekymrende. Fravær kan have mange årsager og lige så mange konsekvenser. Fravær går ud over elevens faglige og sociale trivsel, men har også indvirkning på resten af klassen. Man ved desuden, at fravær ofte er det første skridt til frafald på den videre uddannelsesbane. Derfor skal vi handle, når elever bliver væk fra skole. Fraværsproblematikker kan ikke løses i skolen alene, men skal løses i et samarbejde med forældrene og evt. andre relevante parter. Fravær er en del af skolebestyrelsens tilsynspligt.

Denne systematik og handleplan for fraværsproblematikker i Herning kommune er blevet til i et samarbejde med kommunens skoleledelser. I skrivende stund er arbejdet med Herning Kommunes nye Fællesskabsstrategi i gang. I den forbindelse vil der, i tillæg til denne systematik, blive udarbejdet en forældrefolder med gode råd til at forebygge elevfravær.

Formål:

Formålet med denne fraværssystematik er at skabe en ensartethed i registrering og håndteringen af bekymrende fravær på skolerne i Herning kommune, ligesom vejledningen giver inspiration til og er praktisk handleanvisende i forhold til indsatser.

Konsekvenser af fravær

- *Elevers faglige præstationer*
Fravær kan have negative konsekvenser for den enkelte elevs faglige udbytte.
- *Trivsel.*
Fravær kan have negative konsekvenser både for den enkelte elevs og hele klassens trivsel.
- *Øget risiko for fravær og frafald på en efterfølgende uddannelse*
Har en elev haft fravær i folkeskolen, er der større risiko for, at mønstret vil gentage sig på den efterfølgende uddannelse. Risikoen for frafald på en ungdomsuddannelse er højere for elever med højt fravær i grundskolen. Fravær i folkeskolen er dermed det første skridt.
- *Hele klassens faglige niveau:*
Elevers fravær har også konsekvenser for hele klassens faglige niveau. Det skyldes, at læreren må bruge tid på gentagelser som tager tid og opmærksomhed fra undervisningen, og de tilstedeværende elever keder sig. Gruppearbejde bliver desuden besværliggjort.

Den vigtige tidlige indsats

Det er selvsagt vigtigt, at få øje på en begyndende fraværsproblematik så tidligt i forløbet som muligt. Derfor er det afgørende, at kende til de indikatorer som kan være tegn herpå.

Samtidig bør man også have opmærksomhed på de risikofaktorer, man ved kan være udløsende og endelig på de beskyttende faktorer som kan forebygge fraværsproblematikker. Oversigten herunder er ikke udtømmende.

Beskyttende faktorer	Risikofaktorer	Indikatorer
- Tydelig og konsekvent fraværspolitik - Ledelsesfokus på fravær - Hurtig opfølgning - Socialfaglige kompetencer - Klasserumsledelse - Stærkt skole/hjem samarbejde - Engagement (medarbejdere) - Meningsgivende undervisningsindhold - God klassestruktur - Trivsel - Venner - God voksen-relation - Passende faglige udfordringer - Robusthed - Passende søvn - Sunde vaner	- Dårlige faglige forudsætninger - Hyppige lærerskift - Dårligt lærer/elev-forhold - Dårlig klassestruktur - Gruppepres ("dårligt selskab") - Over- eller understimulering - Psyriske forhold (elev/familie) - Familære problemstillinger - Skilsmisse - Manglende forældreevne - Misbrug (elev/familie) - Lavt selvværd - Skoletræthed (Mange) skoleskift - Ensomhed - Manglende fremtidsudsigter	- Begyndende skred i fremmødet - Fraværsmønstre – fx fraværende hver mandag eller i bestemte timer - Sammenfald i fravær søskende i mellem - Ingen venner - Er fagligt langt foran ifht. klassen - Er fagligt langt bagude ifht. klassen - Laver ikke lektier - Eleven er kommet i "dårligt selskab" - Dårlig opførsel - Trist - Tilbagetrukket - Faldende karakterer - Misbrug - Kriminel adfærd

Kilde: Inspireret af Aarhus kommune "Fra fravær til fremmøde"

Hvad siger lovgivningen?

I folkeskolen er det forældrenes opgave at sørge for, at barnet passer sin skole. Udebliver en elev, skal forældrene personligt eller skriftligt oplyse skolen om årsagen.

Klip fra bekendtgørelsen:

§ 1. En elevs udeblivelse fra undervisningen i folkeskolen registreres som ulovligt fravær, medmindre der er tale om fravær på grund af sygdom, jf. § 2, eller fravær på grund af ekstraordinær frihed, jf. § 3. §

Skolen skelner i den elektroniske fraværsregistrering mellem 3 kategorier af fravær som udfoldes nedenfor:

- 1) Fravær på grund af sygdom
- 2) Fravær på grund af ekstraordinær frihed
- 3) Ulovligt fravær

Fravær på grund af sygdom.

§ 2. Fravær på grund af sygdom foreligger, når en elev på grund af smittefare eller af hensyn til elevens sundhed eller velfærd ikke kan møde frem til undervisning §

For fravær som skyldes sygdom gælder det, at skolen kan bede om en lægeattest for så vidt, der er tvivl om fraværet skyldes egentlig sygdom. Hvis skolen har grund til at antage, at fraværet ikke skyldes reel sygdom, men derimod forhold som er begrundet i forhold på skolen, skal skolens leder hurtigst muligt i samarbejde med eleven og forældre kortlægge problemerne og udarbejde løsningsforslag. Fravær grundet sygdom er lovligt. Dog registreres det som ulovligt hvis:

Stk. 2. Fravær registreres som ulovligt, hvis elevens forældre, dvs. forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for eleven, har undladt at underrette skolens leder om fraværsårsagen senest samme dag eller i helt særlige tilfælde i rimelig tid derefter.

Stk. 3. Fravær registreres som ulovligt, hvis elevens forældre, dvs. forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for eleven, har undladt at efterkomme skolelederens eventuelle anmodning om en lægeattest, jf. folkeskolelovens § 39, stk. 2, 2. pkt.

Fravær på grund af ekstraordinær frihed

Fravær med skolelederens tilladelse, kan komme på tale i situationer hvor skolelederen giver fri til ekstraordinære familiesammenkomster eller ferier uden for skoleferien. Ekstraordinær frihed gives på grundlag af en konkret vurdering fra skolelederen.

Bemærk at den nye bekendtgørelse indskærper, at fravær i form af ekstraordinær frihed kan gives i **ganske særlige tilfælde**. Bekendtgørelsen indskærper ligeledes, at skolelederen skal anlægge en restriktiv vurdering og at forældrene skal **ansøge** om friheden. Den nye bekendtgørelse ønsker at gøre op med en udbredt forståelse og kultur blandt forældre om, at man har krav på at tage barnet ud af skole til fx skiferie udenfor skoleferierne.

§ 3. Skolelederen kan i ganske særlige tilfælde tillade fravær i form af ekstraordinær frihed. Tilladelse til ekstraordinær frihed sker på grundlag af en konkret vurdering af den pågældende elevs behov for at holde fri sammenholdt med det afbræk i undervisningen, som fraværet vil indebære for eleven og for klassen.

Stk. 2. Ved vurderingen af, om ekstraordinær frihed skal tillades efter stk. 1, skal særligt lægges vægt på, om fraværet ud fra en konkret vurdering har negativ betydning for

- 1) elevens tilegnelse af kundskaber og færdigheder,*
- 2) elevens motivation og læringsparathed,*
- 3) elevens alsidige udvikling eller*
- 4) andre elevers tilegnelse af kundskaber og færdigheder.*

Stk. 3. Ved vurderingen af, om ekstraordinær frihed skal tillades efter stk. 1, skal der anlægges en restriktiv vurdering og navnlig udvises tilbageholdenhed, hvis eleven inden for det seneste år har haft fravær af større omfang.

Stk. 4. Tilladelse til ekstraordinær frihed gives efter forudgående ansøgning eller i helt særlige tilfælde efter ansøgning indgivet i rimelig tid efter, at fraværet har fundet sted.

Ulovligt fravær

Ulovligt fravær er alle andre typer fravær som ikke er omfattet af enten sygdom eller ekstraordinær frihed. Klip fra bekendtgørelsen:

§ 5. I tilfælde af en elevs ulovlige fravær retter skolens leder straks henvendelse til elevens forældre, dvs. forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for eleven, med henblik på at afdække årsagen til fraværet.

Stk. 2. Skolelederen søger i samarbejde med elevens forældre, dvs. forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for eleven, og eleven selv at bringe fraværet til ophør så hurtigt som muligt. Skolens leder inddrager i fornøden udstrækning sagkyndig bistand, herunder pædagogisk-psykologisk rådgivning.

Skolelederen har det overordnede ansvar i forbindelse med fravær. I praksis er det lærere og pædagoger som har den nære kontakt med forældre og elever. Dele af opgaven kan derfor uddelegeres til disse.

Der kan ved længerevarende fravær opstå behov for supplerende undervisning eller faglig støtte. Eksterne parter som CBF, sundhedsplejerske, Ungdommens uddannelsesvejledning eller andre kan inddrages.

Lov om social service og lov om en børne- og ungeydelse er affødt af initiativerne i Ghettoplanen. Denne indeholder et initiativ som betyder, at ulovligt skolefravær på 15% eller derover kan udløse træk i forældrenes børne-unge ydelse. Det medfører, at følgende procedure er indskrevet i den nye bekendtgørelse:

§ 6. Skolens leder underretter kommunalbestyrelsen, når en elev har ulovligt skolefravær på 15 pct. eller derover inden for ét kvartal, jf. § 153, stk. 2, lov om social service.

Stk. 2. Skolens leder orienterer elevens forældre, dvs. forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for eleven, om konsekvenserne efter reglerne i § 153, stk. 2, og § 155 c i lov om social service af fravær på 15 pct. i et kvartal, når en elev har et ulovligt fravær på 10 pct. eller derover inden for ét kvartal.

Se den fulde tekst i Bekendtgørelse om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen: **OBS! NY IND**
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=163974>

Den nye bekendtgørelse i Herning kommune:

I Herning kommune ønsker vi at forebygge og nedbringe elevfravær. Det er et felt, hvor vi ønsker at stramme op med den nye bekendtgørelse i hånden. Forældre skal ansøge om fravær med skolelederens tilladelse, og det er ikke nok at informere herom. Om ansøgningen imødekommes beror på skolelederens vurdering.

Samtidig vægter vi i Herning kommune den gode dialog med forældrene. For at lette den gode dialog i drøftelse af fraværssystematikker har vi i denne fraværssystematik defineret hvad vi i Herning kommune forstår ved bekymrende fravær, samt beskrevet hvordan vi i Herning kommune tolker lovligt og ulovligt fravær.

Skolelederens nøglerolle

Det er skolelederen som vurderer og handler ved bekymrende fravær, her skelnes ikke mellem lovligt eller ulovligt fravær. I sin vurdering sammenholder skolelederen en samlet fraværsprocent i et kvartal med listen over faresignaler (se side 10) i en kvalitativ vurdering.

Skolelederen har således det overordnede ansvar i forbindelse med bekymrende fravær. I praksis er det lærere og pædagoger som har den nære kontakt med forældre og elever. Dele af opgaven kan derfor uddelegeres til disse.

Det præciseres, at Center for Børn og Læring ikke overvåger skolernes fraværdata. Fraværdata vil dog indgå i datasamtaler mellem Centerleder for skoleområdet og skolelederne.

Definition af bekymrende fravær

På baggrund af drøftelse med skolelederne i Herning kommune defineres bekymrende fravær således:

Bekymrende fravær er fravær af et vist omfang, hvor skolen ikke har givet lov eller hvor årsagen ikke er kendt. Der er tale om bekymrende fravær, hvis dette fravær har et omfang på:

Min. 3 sammenhængende fraværsdage uden kontakt til skolen

- 10 % fravær i en periode på 60 dage

Fravær i mindre omfang kan også være bekymrende. Skolen skal aktivt tage stilling til, om fraværet er bekymrende, og hvordan skolen vil handle på fraværet. Kontinuerlig opfølgning koblet med individuel vurdering er nødvendigt.

Tolkning af ulovligt og lovligt fravær:

Fravær registreres som ulovligt, hvis elevens forældre, dvs. forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for eleven, har undladt at underrette skolens leder om fraværets årsag senest samme dag eller i helt særlige tilfælde i rimelig tid derefter.

Fravær registreres som ulovligt, hvis elevens forældre, dvs. forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for eleven, har undladt at efterkomme skolelederens eventuelle anmodning om en lægeattest, jf. folkeskolelovens §39, stk. 2, 2.pkt.

Følgende fravær registreres som ulovligt:

- ferie/fri under obligatoriske aktiviteter såsom prøve og projektopgave for 9. klasse
- ferie udenfor skoleferier hvor skolelederen ikke har imødekommet forældrenes ansøgning herom

Lovligt fravær er fravær med skolelederens tilladelse også kaldet fravær på grund af ekstraordinær frihed. Lovligt fravær kan inddeles i 2 kategorier. Disse registreres begge som lovligt fravær, men med hver sin bemærkning:

Ekstraordinært bevilget fravær:

1. Når der er grundlag herfor bevilger skoleleder efter konkret vurdering ekstraordinær frihed (særlige mærkedage, begravelser mm)
I TEA skrives bemærkningen under det lovlige fravær
Ekstraordinært bevilget fravær.

Forældreansøgt fravær:

2. Når forældre ansøger om ferie til børn uden for skolernes ferie.
I TEA skrives bemærkningen under det lovlige fravær
Forældreansøgt feriefrafravær.

Retningslinjer for registrering af fravær

- Fravær skal registreres dagligt for samtlige elever på den enkelte skole
- Der registreres heldagsfravær for elever i 0. – 6. klasse
- Der registreres 2 x dagligt for elever 7. – 10. klasse (først og sidst på dagen).
- Fraværet indberettes elektronisk
- Forældre skal så vidt muligt melde eleven syg/fraværende inden undervisningen starter
- Skolelederen fastsætter procedure for notering af fravær for elever, der kommer for sent eller forlader skolen før skoledagens afslutning.

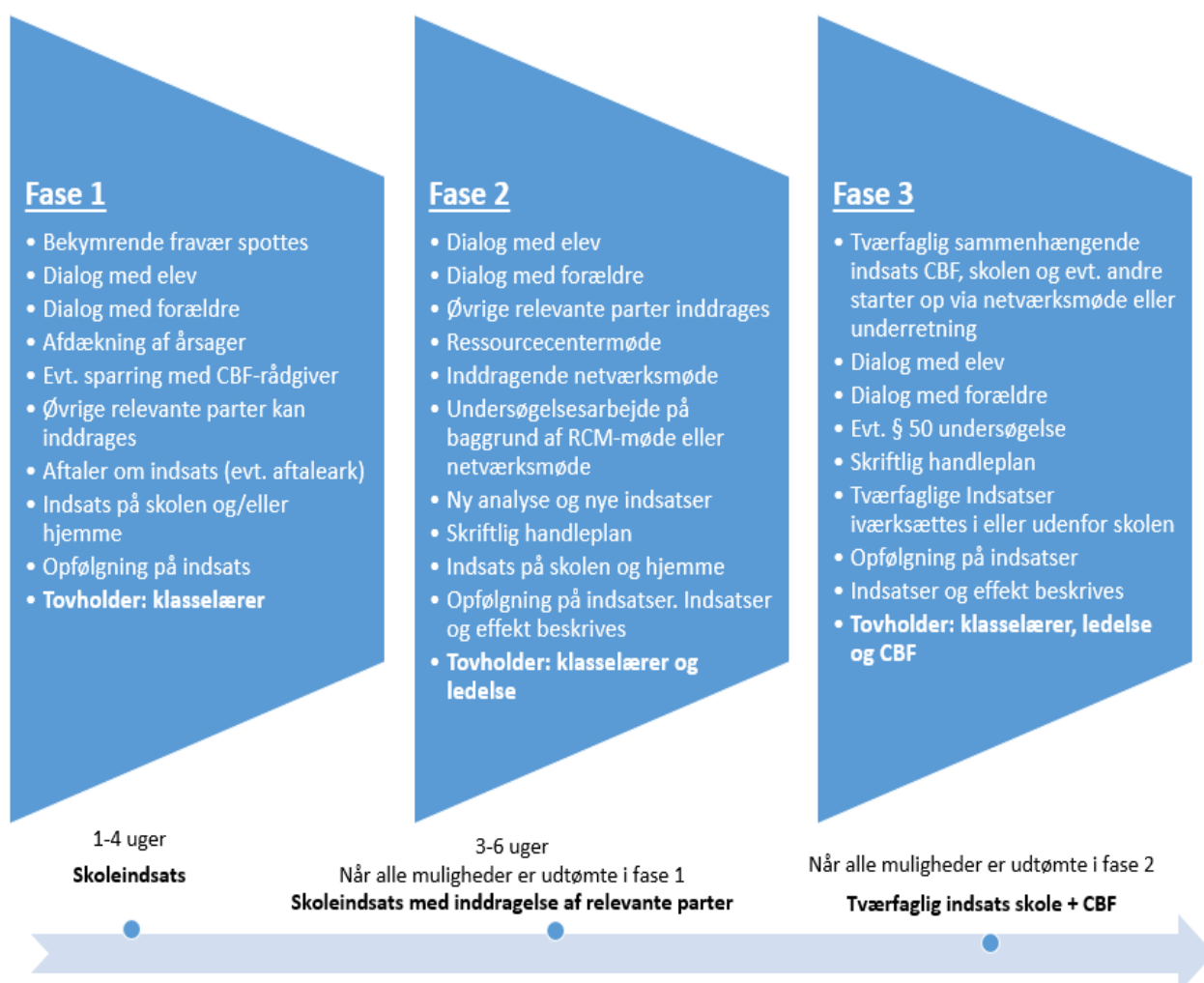
Der skal ske en individuel vurdering for elever, som viser tegn på bekymrende fravær. Der er notatpligt i forhold til denne vurdering og den enkelte skoler skal derfor internt aftale en systematik herfor, så data kan genbesøges. Er vurderingen at fraværet er bekymrende, handles efter nedenstående handleplan eller en tilsvarende lokal handleplan, som lever op til samme krav. Den enkelte skole har således frihed til at udforme deres egen handleplan for håndtering af fravær med afsæt i retningslinjerne i denne fraværssystematik. Har skolen ikke udformet en lokal handleplan anvendes nedenstående fælleskommunale handleplan.

Handleplan

Nedenstående handleplan anviser i overskrifter håndtering af fraværsproblematikker i den lokale kontekst. De primære aktører og faserne i handleplanen udfoldes nedenfor.

Generelt bygger indsatsen i den fælleskommunale handleplan på følgende:

- Barnets perspektiv inddrages
- Fraværsproblematikker løses i et samarbejde mellem skole og forældre
- Tidlige, tværfaglige og sammenhængende indsatser tilstræbes. Eksterne inddrages, hvor det giver mening og kan bidrage til løsninger

De 3 faser udfoldet - hvem gør hvad

Fase 1

Skolelederen sikrer, at fraværsopgørelser i forhold til elever med bekymrende fravær bliver distribueret til klasselæreren.

Klasselæreren vurderer, om der er tale om bekymrende fravær. Klasselæreren sørger for at gemme notater herom, hvor man lokalt på skolen har aftalt, at notater gemmes. Hvis der iflg. Klasselærerens vurdering er tale om bekymrende fravær, tager klasselæreren initiativ til at få eleven i skole igen gennem dialog med elev og forældre.

Hvis fraværet fortsætter, indkalder klasselæreren forældrene og eleven til samtale. Samtalen har til formål at afdække årsagerne til fraværet, og aftale indsatser for at bringe eleven tilbage i skole. Klasselæreren har ansvaret for opfølgning på aftalerne, herunder at notere indsatser og effekt af indsatser.

Hvis elevens fravær fortsætter, eller hvis det ikke har været muligt at få forældrene i tale inddrages skolelederen. Skolelederen er ansvarlig for, i samarbejde med læreren, at tage yderligere initiativer til at få eleven i skole igen. Der indkaldes til et møde med lærerens, skolelederens og forældrenes deltagelse. Andre relevante parter kan inddrages fx CBF-rådgiveren. Der sendes skriftlig mødeindkaldelse med dagsorden til forældrene. Det er vigtigt, at indgåede aftaler fastholdes på skrift. Dagsorden på mødet er, at afdække årsager og iværksætte en handleplan for eleven. Klasselæreren er ansvarlig for at følge op på aftalerne evt. med hjælp fra skolelederen.

I fase 1 er skolen tovholder i forhold til indsatsen med eleven. De indgåede aftaler kan godt rumme tiltag forældrene følger op på hjemme.

Tidsperspektiv fase 1: 1- 4 uger

Opholder eleven sig i hjemme på grund af sygdom, iværksettes sygeundervisning i hjemmet.

Fase 2:

Fase 2 iværksettes, såfremt man 3 uger inde i fase 1 endnu ingen tegn har set på forbedring af fraværsproblematikken eller tidligere, hvis mulighederne i fase 1 er udtømt.

I fase 2 inddrages andre relevante parter altid. Det kan være i form af et møde med UU-vejlederen eller andre. Næste skridt er at fraværsproblematikken tages op på førstkommande ressourcecenter-møde (RCM) på skolen. Her drøfter klasselæreren internt problematikken med AKT-lærer, Ledelse og skolepsykolog, sundhedsplejerske og socialrådgiver. På mødet drøftes mulige tiltag som test eller observationer i klassen v. skolepsykologen eller AKT-læreren. Endelig kan det også på RCM-mødet aftales, at der skal indkaldes til et netværksmøde. På RCM-mødet aftales tiltag som læreren følger op på, med hjælp fra leder, AKT og skolepsykolog. Det er vigtigt at læreren noterer opfølgning og effekt af indsatser til brug ved et evt. kommende netværksmøde. Aftaler om indsatser skal desuden fremgå af RCM-mødereferater.

Andre parter som fx sundhedsplejerske, SSP-konsulent eller UU-vejleder kan inddrages, hvor det vurderes relevant ved RCM-mødet, eller ved et efterfølgende netværksmøde.

Hvis indsatser aftalt ved RCM-mødet ikke har den tilsigtede effekt, indkaldes efter aftale med CBF til et netværksmøde. Her deltager læreren, lederen, AKT-læreren, CBF, forældrene, og evt. andre relevante parter. Dagsorden på netværksmødet er fra flere sider at foretage ny analyse af årsager til fraværet. Nye indsatser aftales, ligesom der laves konkrete aftaler om opfølgning.

I hele fase 2 beskrives både indsatser og effekter skriftligt. Skolen aftaler, hvor disse dokumenter gemmes.

Skolen er tovholder i forhold til indsatsen med eleven. De indgåede aftaler kan dog godt rumme tiltag, forældrene følger op på hjemme.

Tidsperspektiv fase 2: 3-6 uger

Fase 3

Når alle muligheder er udtømte i fase 2, overgår fraværsproblematikken til fase 3. Her er Center for Børn og forebyggelse primær aktør **sammen** med skolen i en tværfaglig sammenhængende indsats. CBF har været inddraget allerede i fase 2 og deltaget i RCM-møde og evt. netværksmøde.

På tværfaglige møder mellem skole, CBF og forældrene udarbejdes en skriftlig handleplan, hvor også aftaler om opfølgning på indsatser beskrives. Indsatser iværksættes på eller udenfor skolen. Der følges løbende op på indsatser. Der kan evt. iværksættes en §50 undersøgelse.

I hele fase 3 beskrives både indsatser og effekter skriftligt. Skolen aftaler, hvor disse dokumenter gemmes. Tovholder er skolen **sammen** med Center for forebyggelse. Det er skolelederens ansvar at indstille sager, hvor fraværet er bekymrende og skolen har udtømt alle muligheder for at løse situationen.

I fase 3 arbejdes fortsat forebyggende, men der kan være tale om så problematisk fravær, at der i sidste instans henvises videre til et regulært behandlingstilbud.

Tidsperspektiv fase 1: Når alle muligheder er udtømte i fase 2 – senest efter 6 uger.

NB: Halvdelen af skolerne i Herning Kommune deltager fra januar 2019 og tre år frem i et nyt CBF-projekt om forebyggelse af skolevægring (se s. 13-15). For disse skoler visiteres der i relevante fraværs-sager direkte til projektet efter fase 1 i ovenstående handleplan. Dermed afløses fase 2 og 3 i ovenstående model af modellen s. 15. De resterende skoler følger fase 1, 2 og 3 i handleplanen i alle sager.

Den vigtige opfølgning

I kommunen har vi Best Practice-eksempler på, at det er virksomt, hvis skolelederne følger løbende op på elevers fravær. Det kan fx ske på følgende måde:

- 1) Den første hverdag i hver måned, som er en skoledag udskrives fraværslister på elever som har mere end 10 % fravær. Skolelederen kontakter klasselæreren og drøfter fraværet.
- 2) Klasselæreren kontakter forældrene skriftligt vedr. det høje fravær. Fraværsprocenten fremgår af beskeden. Klasselæreren vurderer om handleplanens fase 1-3 sættes i gang.
- 3) Ved fortsat fravær kontakter ledelsen hjemmet skriftligt og fraværsprocenten fremgår af beskeden. Fase 1-3 igangsættes.

Særlige forhold vedrørende elevgrupper

Fraværsproblematikker kan være særligt udtalt i modtageklasser. Her er det nødvendigt at inddrage tolk og skolepsykolog tidligt i processen.

Børn med Autisme spektrum forstyrrelser er i særlig risiko for at udvikle skolevægring. Her er det særligt vigtigt at sætte tidligt ind og arbejde forebyggende. Børn med fx autisme spektrum forstyrrelser har bl.a. brug for, at der *lægges skinner ud* særligt i forbindelse med anderledes skoledage, temauger og ikke mindst i forbindelse med overgange mellem fødeskole og overbygningsskole.

Hvilke relevante parter kan inddrages i de 3 faser

- Socialrådgiver og skolepsykolog: Alle skoler i Herning kommune har tilknyttet en skolepsykolog og en socialrådgiver fra Center for Børn og Forebyggelse.
- Sundhedsplejersken: Sundhedsplejen har daglig telefontid. Se mere herom på Herning kommunes hjemmeside.
- Uddannelsesvejleder: Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) yder vejledning til unge op til 25 år. I grundskolen er der kollektiv vejledning til alle fra 7.-10. klasse og individuel vejledning til unge, som ikke lige nu er klar til en ungdomsuddannelse. UU-vejlederen kan give vejledning om bl.a: muligheder for uddannelse, kontakt med uddannelsesstederne, praktikforløb og brobygning. Læs mere på <https://ungevejledningen.herning.dk/>

- Trivsels- og udviklingsteamet (TOU): TOU er organiseret under **det udvidede AKTteam** og tilbyder kommuneskoler en Trivsels- og udviklingsindsats. Trivsels- og udviklingsindsatsen er et samarbejde mellem skole, hjem og Trivsels- og udviklingsteamet, der i en afgrænset periode samarbejder om at skabe forandringer, der øger det enkelte barns trivsel, udvikling og læringsfællesskab i det klassefællesskab barnet er en del af. I samarbejdet tilknyttes én TOU-konsulent, der indgår, aktiv deltagende, konsulerende og vejledende, i hverdagslivet omkring barnet. Første henvendelse går altid fra skoleledelsen direkte til TOU. Skriv til tou@herning.dk

Forebyggelse af Problematisk Skolevægring – et projekt i Center for Børn og Forebyggelse

Herning Kommunes Center for Børn og Forebyggelse (CBF) deltager fra januar 2019 og tre år frem i et nyt projekt om forebyggelse af skolevægring. Projektet er et delprojekt under Sundhedsstyrelsens Projekt Fremskudt Regional Funktion. Delprojektet har til formål at udvikle og afprøve en systematisk indsats til forebyggelse af skolevægring hos skoleelever i Herning i alderen fra seks til 18 år.

Indsatsen skal afprøves på halvdelen af Herning Kommunes skoler, og visitation til projektet er relevant for de udvalgte skoler i følgende fraværssager:

- a. Sager, der giver anledning til bekymring for skolelederen (se listen over faresignaler nedenfor til at sammenholde med niveauet af fravær for en samlet, kvalitativ vurdering)
- b. Hvor skolerne har gjort alt, de kunne – dvs. efter fase 1 i handleplanen for fravær (se side 9)
- c. Niveauet af fraværet er under projektets øvre grænse, der er to måneder med 100% fravær

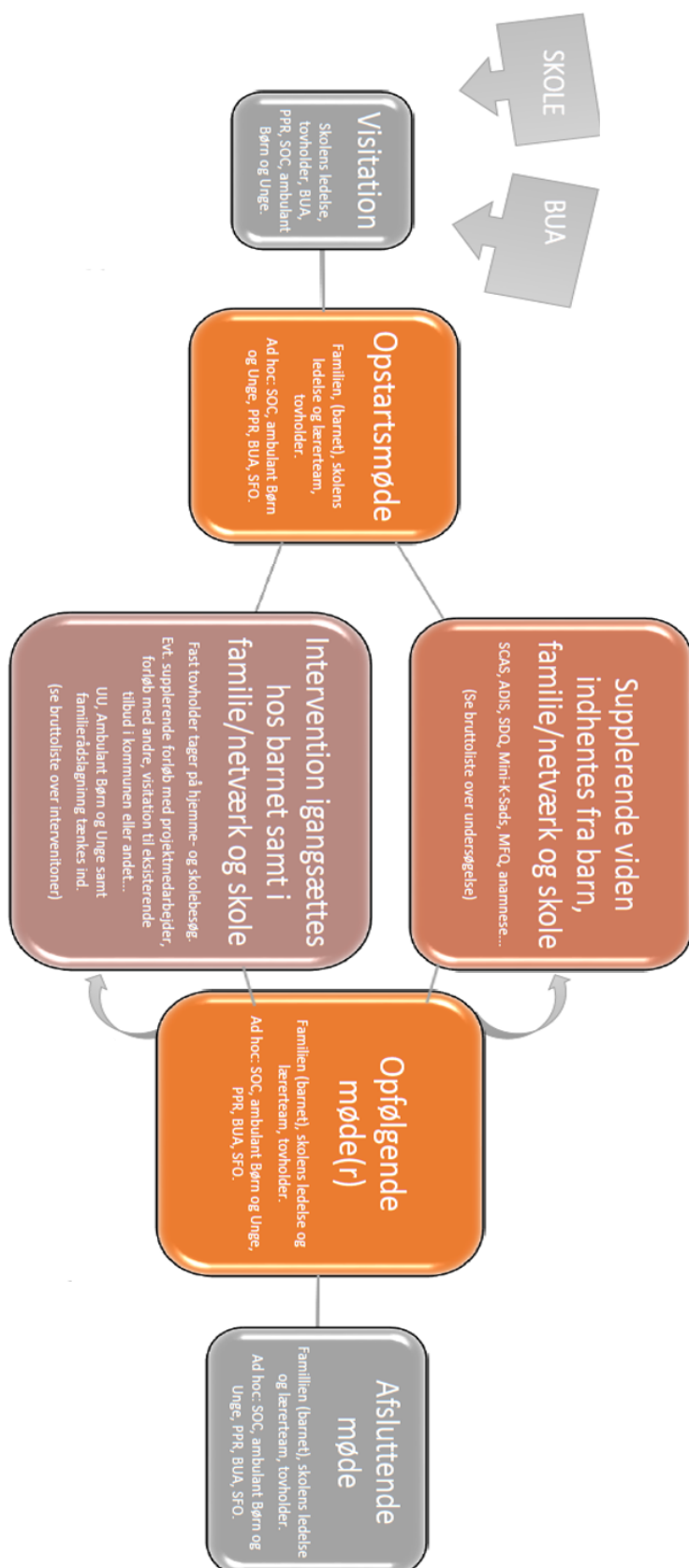
Hvis skolen er udvalgt til projektet, og sagen er relevant ud fra ovenstående kriterier, da er det skolelederens ansvar at visitere sagen til projektet. Dette sker ved at sende udfyldt visitationsskema med tilhørende samtykkeerklæring på Intra til mailboksen fravaersindsats@herning.dk. Dette gøres efter handleplanens fase 1, dvs. sagerne visiteres direkte til CBF uden at have været på RCM først.

Efter visitationen vurderer et visitationsudvalg, om sagen er relevant for fraværsindsatsen, og hvis det er tilfældet, går indsatsen i gang i den konkrete sag. Dette sker med en tovholder fra CBF som ansvarlig for, at indsatsen forløber, som den skal, men i et helt tæt samarbejde med skole og hjem.

På de følgende sider ses en liste over faresignaler, der kan hjælpe skoleledere med at vurdere, hvornår der er tale om bekymrende skolefravær.

Dernæst ses den fraværsindsats, der de kommende to skoleår skal afprøves i Herning Kommune.

Symptomer hos barnet	Symptomer på psykiske forstyrrelser
	Somatiske symptomer (mavesmerter, kvalme, hovedpine)
	Søvnproblemer om natten og/eller manglende morgenmad
	Tendens til at komme for sent, gå tidligt og/eller lange toiletbesøg i undervisningstiden
	Tendens til ikke at lave lektier eller deltage aktivt i undervisningen (faldende karakterer)
	Begyndende tendens til at undgå specifikke fag eller lærere (f.eks. matematik og idræt)
	Tegn på mistrivsel (trist-/tilbagetrukkethed, utilpashed, oplevelsen af at være presset i uv.)
	Stort skærmforbrug (evt. særligt om natten)
	Manglende evne til at honorere krav fagligt og socialt (i skolen, hjemmet eller m. vennerne)
	Oppositionel adfærd
	Få/ingen sociale relationer på skolen eller oplevelsen af at være uden for fællesskabet
	Bekymring for forældre (barnet bliver – eller ønsker at blive – hjemme for at passe på dem)
	At være fagligt foran ift. resten af klassen
	Overvægt
I barnets omgivelser	Familiemedlemmer, der går hjemme
	Forældre med kort/ingen uddannelse og/eller lav økonomisk indkomst
	Lav/ingen involvering og engagement i barnets skolegang fra forældrenes side
	Psykisk eller fysisk sygdom i familien og/eller søskende med handicap
	Forældres indstilling til, at deres børn bør fritages fra skolegang
	Konflikter i hjemmet
	Travle forældre eller forældre med manglende engagement i forældredeltagelse i skolen
	Venner med antisocial adfærd, fx misbrug og skolefravær
	Uro i klassen, hyppige lærerskift (evt. mange vikarer), mobning eller digital mobning
	Skole- eller classeskift
	Systematik i fraværet (fra mellemtrin til udskoling, i ferier, v. deleordning, mandage/fredage)

Bliver sagen ikke visiteret til projektet, fortsætter den som almen sag i CBF (fase 3 i handleplanen).

Brug af reduceret skema

Reduceret skema registreres som lovligt fravær, da der er tale om sygdom.

Begrebet "Reduceret skema" findes ikke i Folkeskoleloven. Begrebet hører ind under bestemmelserne i "Bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand". En elev kan få reduceret skema, hvis eleven ikke kan klare at deltage i den fulde undervisning. Det kan fx være p.g.a. diagnoser som Autisme, OCD, Angst og depression eller på grund af somatiske årsager eller psykiske årsager eller vanskeligheder i fællesskaber. Fællesnævneren er, at der er tale om sygdom.

Det fremgår af "Bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand" *Kapitel 4 § 12, Stk. 3. at Undervisningstiden kan med forældrenes tilslutning nedsættes, hvis elevens helbred ifølge lægeerklæring ikke tillader gennemførelse af fuld undervisning.*

I Herning kommune har vi følgende procedure for brug af reduceret skema:

- 1) Der skal foreligge en lægeerklæring fra læge eller speciallæge. Denne betales af skolen.
- 2) Der skal foreligge en skriftlig handleplan med angivelse af:
 - Afgrænset periode
 - Tydelige mål for optrapning til fuld skema
 - Aftaler om opfølgning
- 3) Forældre, elev, CBF og uddannelsesvejleder skal inddrages i udarbejdelsen af handleplanen. Tovholder er skolelederen.

Obs. Reduceret skema kan medføre, at eleven automatisk vurderes **ikke uddannelsesparat**.

Sygeundervisning

I april udsendte Undervisningsministeriet hyrdebrev samt ny vejledning om regler for sygeundervisning. Heri fremgår det at:

Skolens leder har i alle tilfælde ansvaret for, at en elev som har længerevarende fravær på grund af sygdom og lignende, gives den nødvendige sygeundervisning. Skolens leder skal snarest muligt og senest, når eleven ikke har deltaget i skoleundervisning i 3 uger svarende til 15 skoledage, rette henvendelse til elevens forældre om sygeundervisning.

Er eleven indlagt på hospital eller anden institution, skal skolens leder sikre sig, at eleven modtager undervisning.

Reglerne om sygeundervisning gælder ved alle former for sygdom og lignende. Elever, der har længerevarende fravær på grund af psykisk mistrivsel og f.eks. lider af skolevægring, er således også omfattet af reglerne.

Sygeundervisning i hjemmet skal så vidt muligt varetages af en eller flere af elevens egne undervisere, men andre end elevens lærere kan også varetage sygeundervisningen, hvis andet ikke er muligt eller kun delvist muligt.

Af hensyn til elevens videre skoleforløb er det væsentligt, at et fagligt efterslæb som følge af længerevarende sygdom håndteres, når eleven vender tilbage til skolen. Skolen skal i den forbindelse tage stilling til behovet for supplerende undervisning eller anden faglig støtte.

Underretning af kommunalbestyrelsen ved ulovligt fravær på 15% eller derover

Det følger af serviceloven § 153, stk. 2, at skoleledere på folkeskoler skal underrette kommunalbestyrelsen, når en elev har ulovligt skolefravær på 15 pct. eller derover inden for et kvartal. Lovgivningsmæssig er bestemmelsen om ulovligt fravær, således sat ind i samme ramme som den almindelige underretningspligt

Inden kommunalbestyrelsen i henhold til § 155 c træffer afgørelse om at fratage forældremyndighedsindehaverne børne- og ungedyslexi for et kvartal, skal kommunen **partshøre** dem samt den unge over 12 år, jf. forvaltningslovens kapitel 5. Partshøringen skal afklare, om der foreligger undskyldelige omstændigheder, inden kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om standsning af børne- og ungedyslexi. I tilfælde af undskyldelige omstændigheder anses fraværet ikke for "ulovligt".

Undskyldelige omstændigheder for fraværet omfatter:

- at forældrene selv varetager undervisningspligten af deres barn og har meddelt dette skriftlig til kommunalbestyrelsen, før undervisningen begynder,
- at fraværet skyldes f.eks. elevens handicap, autisme eller lignende,
- at barnet i forbindelse med iværksættelsen af en anbringelse venter på et nyt skoletilbud og derfor modtager enkeltmandsundervisning, dog ikke af en længere varighed end maksimalt 15 skoledage.

Kommunen skal efter omstændighederne kontakte skolelederen med henblik på at få bekræftet, at eleven rent faktisk har 15 pct. eller derover i ulovligt skolefravær, f. eks. hvis partshøringen giver anledning til at formode, at der er tale om fejlregistrering af fraværet på skolen.

Hvis der ikke foreligger undskyldelige omstændigheder skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om standsning af børne- og ungedyslexi. Kompetencen hertil delegeres til forvaltningen.

Afgørelsen om standsning af børne- og ungedyslexi er gældende for ét kvartal og kan ikke forlænges. En ny afgørelse om standsning af børne- og ungedyslexi på grund af 15 pct. ulovligt skolefravær er betinget af, at kommunen modtager en ny underretning efter § 153, stk. 2.

Procedure for underretning:

Procedure for underretning:

Underretning i forbindelse med ulovligt fravær på 15 % eller derover i et kvartal skal indberettes på samme måde som hidtidige underretninger på børn i mistrivsel. Dette foregår således:

Sådan gør I:

1. Gå på barn.herning.dk
2. Skriv "underretning" i søgefeltet
3. Vælg "Bekymret for et barn?"
4. Under grøn "Selvbetjening" vælges "Meld din bekymring om udsatte børn og unge"
5. Skemaet udfyldes og indsendes online.

Underretningen kræver en NemID medarbejdersignatur. Har skolen ikke en sådan kan denne bestilles ved IT til administrative ansatte.

Det er vigtigt, at skolen både beskriver barnets fraværsproblematik, kendte årsagssammenhænge, hvilke indsatser har været igangsat samt effekten heraf. Både skolen og CBF skal desuden partshøre forældrene og barnet/den unge om hvorvidt der er undskyldende omstændigheder.

Hvor tiden tillader det, er det en fordel at sager omkring ulovligt fravær over 15% tages op på RCM-møder. Her kan CBF hjælpe med at kvalificere underretningen, så alle nødvendige oplysninger kommer med i første omgang, så sagsbehandlingen kan foregå så smidigt som muligt.

Modtageren af underretningen er Center for Børn og Forebyggelse, som vurderer, hvorvidt der er undskyldende omstændigheder eller om sagen medfører standsning af børne- og ungeydelsen. Hvis det sidste er tilfældet, sendes sagen videre til udbetaling Danmark.

Ideer til forebyggende og indgribende indsatser for at nedbringe fravær

	Skolens indsatser
Forebyggende	Skolens holdning til fravær og information om fraværs betydning præsenteres på forældremøde
	Forældreinddragelse og skole-hjemmøder med fravær på dagsordenen
	Trivselslinealen
	Trivsels-personer og omsorgssamtaler
	Lektiehjælp/lektiecafé
	Beskrivelse af elevens beskyttende faktorer og risikofaktorer
	Sundhedsambassadører
	Tydelig forventninger til fremmødekultur
	Tydelige samværsregler
	Frikvartersordninger fx legepatrulje
	Antimobbestrategi
	Forudsigelighed og struktur
	Klasserumsledelse
	Synlig fravær på smartboard
	Elevplan som dialogværktøj
	Mentor-ordninger
	Lav en elev-kontrakt mellem skolen og elever med højt fravær
Indgribende	Individuelle handleplaner
	Ugentlige opfølgningssamtaler med eleven
	Individuelt skema
	Pusterumsordning
	Ringe/henteordning - morgenvækning
	Vennegrupper under fravær
Bredere indsatser	
	Praktikordning, herunder alternativ opfyldelse af undervisningspligten jf. folkeskolelovens §9,4 eller 33,4-7
	SSP-indsatser
	Indsatser iflg. serviceloven
	Drop out team

Sundhedsplejen

Sundhedsplejerskerne tilbyder sundhedssamtaler i 0. klasse, 4. klasse, 7. klasse og 9. klasse. Sundhedssamtalerne kan foregå individuelt eller gruppevis og handler som det enkelte barns udvikling, trivsel og sundhed.

I skoleåret 2019/2020 implementeres spørgeskemaet SDQ (*Strengths and Difficulties Questionnaire*) som giver mulighed for at vurdere børn og unges psykiske trivsel og mentale helbred. Spørgeskemaet indeholder ikke specifikke spørgsmål om fraværsproblematikker, men da mange fraværsproblematikker har komplekse årsager, er sundhedssamtalerne også en vej til tidlig opsporing og indsats.

Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU)

Tværgående samarbejde kan åbne for nye måder at se den unge på. Ungdommens uddannelsesvejledning kan bidrage med en væsentlig vejledningsfaglighed i samarbejde med skolen.

UU tilbyder følgende initiativer i forhold til den tidlige forebyggende ungeindsats:

- *Deltagelse i Ressourcecentermøder (RCM møder)*

UU vejlederen på den enkelte skole kan deltage i RCM møder på skolen, uanset elevens alder. UU's indspil er den vejledningsfaglige vinkel i forhold til parathed til uddannelse og job.

- *Årgangsmøder i 7. årgang med mulighed for screening og dialogmøder*

UU vejlederen gennemfører en proces sammen med skolens leder og de lærerteam, der er omkring eleverne. Formålet er, at identificere de elever man forventer ikke bliver uddannelsesparate. Processen munder ud i et dialogmøde med familien og eleven. Her drøftes bl.a. mulige potentialer og styrker eleven har og hvordan disse kan bringes mere i spil. UU er mødeleder på dialogmødet med forældre og procesleder overfor lærerne.

- *Styrkeforløb i 7. klasse*

Alle elever i 7. årgang tilbydes et styrkeforløb som klassebaseret aktivitet. Sigtet er, at eleverne hver i sær får et billede af egne styrker. Styrkeforløbet bygger op til den proces, eleven er igennem i udskolingen omkring at træffe valg.

Forebyggende	UU' indsatser i samarbejde med skolen	Bredere indsatser
	Screening for risiko for ikke at blive uddannelsesparat. Evalueringssmøde mellem lærere og UU og screening af samtlige elever i 7. årgang i forhold til fremmøde og trivsel	Igangsætte koordinerede indsatser for elever i en udsat position i samarbejde med hjemmet og evt. CBF. Fokus på fritid, sundhed, skole og vaner.

Frivillige indsatser	Headspace Tilbud i det frivillige segment der kan understøtte tiltag skolen igangsætter. F.eks. Lær at tackle angst og depression	Kombinere andre tilbud der kan understøtte, at eleven deltager i understøttende tilbud udenfor skolen
Indgribende	Screening og dialogmøde En metode der er udviklet i Herningmodellen med det sigte at identificere og være i en ressourcefokuseret dialog med skole og hjem om muligheder for at blive parat til uddannelse, samt relevante tiltag. Fra 6. klasse.	Alternativ opfyldelse af undervisningspligten i kombinerede vejlednings og undervisningsforløb (§9,4 forløb)

Lovgivning og særlige aftaler

	Undervisningspligt
Formål	Alle børn har ret til fri undervisning i folkeskolen. Nedenstående parter skal sikre at undervisningspligten opfyldes: - Forældre eller værge må ikke lægge hindringer i vejen for, at barnet opfylder undervisningspligten. Barnets forældre eller værge kan selv påtage sig ansvaret for barnets undervisning. Undervisningen skal leve op til, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. - Skolelederen skal påse, at alle elever, der er indskrevet i skolen, deltager i undervisningen. Denne forpligtelse ophører først, når en elev ikke længere er indskrevet i skolen. Bestemmelsen indebærer, at eleverne har mødepligt. - Kommunalbestyrelsen skal kontrollere, at alle undervisningspligtige børn i kommunen indskrives i folkeskolen eller får en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Undervisningspligtkontrollen sker ved gennem folkeregistret at identificere børn i den undervisningspligtige alder og kontrollere, om de har et undervisningstilbud. - Skoleforvaltningen skal tilrettelægge en praksis, som sikrer, at der i forvaltningen er opmærksomhed på skolernes fraværsoplysninger og indberetning af fravær, og at elever, der ikke modtager undervisning i folkeskolen, får et andet undervisningstilbud, som står mål med folkeskolens
Lovgivning	§ 32. Ethvert barn, der bor her i landet, er undervisningspligtigt efter reglerne i §§ 33-35, medmindre det omfattes af bestemmelser om undervisningspligt i anden lovgivning. Det samme gælder børn, der skal opholde sig her i landet i mindst 6 måneder. § 33. Undervisningspligten medfører pligt til at deltage i undervisningen i folkeskolens grundskole eller i en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

	<i>§ 35. Forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for barnet, skal medvirke til, at barnet opfylder undervisningspligten, og må ikke lægge hindringer i vejen herfor.</i> <i>§ 39. Skolens leder påser, at alle elever, der er optaget i skolen, deltager i undervisningen.</i>
--	---

	Enkeltmandsundervisning
Formål	Enkeltmandsundervisning blev tidligere kaldt nødundervisning. Dette kan iværksættes, hvis en elev ikke længere kan være i klassens normale fællesskab. Enkeltmandsundervisning er altid en midlertidig foranstaltning.
Lovgivning	Fra vejledning om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand Etablering af enkeltmandsundervisning, jf. bekendtgørelsens § 12, stk. 2 <i>66. I ganske særlige tilfælde, hvor den hidtidige undervisning ikke kan fortsætte, og det midlertidigt ikke er muligt at placere en elev i en anden undervisningssammenhæng, kan der iværksættes enkeltmandsundervisning.</i> <i>Kommunalbestyrelsen skal i disse tilfælde uden ophør undersøge mulighederne for at henvise eleven til et egnet tilbud på en skole, således at enkeltmandsundervisningen får en så kort varighed som muligt.</i> <i>67. Hvis det skønnes nødvendigt at iværksætte enkeltmandsundervisning, skal undervisningen etableres straks eller efter få dage, således at eleven ikke er uden undervisning i en periode. Det ugentlige undervisningstimal for enkeltmandsundervisning bør omfatte mindst 8-10 ugentlige undervisningstimer i børnehaveklassen og på 1.-3. klassetrin. Mindst 12-14 ugentlige undervisningstimer på 4.-6. klassetrin og 14-16 ugentlige undervisningstimer på 7.-9. klassetrin. De angivne timer tager udgangspunkt i, at der i tidsrummet gives undervisning til én enkelt elev.</i>
Aftaler	Enkeltmandsundervisning skal godkendes af skolechefen Eleven skal være indstillet til PPR Skolen skal selv forestå enkeltmandsundervisningen Når en elev enkeltmandsundervises skal samtidig foregå et samarbejde mellem skolen og PPR i forhold til at finde en løsning på elevens fremtidige skoleforløb Der skal fortsat registreres fravær på eleven i enkeltmandsundervisningsforløbet

	Reduceret skema – et begreb som ikke findes i lovgivningen.
Formål	En elev kan få reduceret skema, hvis eleven ikke kan klare at deltage i den fulde undervisning. Det kan fx være p.g.a. diagnoser som Autisme, OCD, Angst og depression eller på grund af somatiske årsager eller psykiske årsager eller vanskeligheder i fællesskaber. Reduceret skema knytter sig derfor lovgivningsmæssigt til sygdom.
Lovgivning	Bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand <i>Kapitel 4 § 12, Stk. 3. Undervisningstiden kan med forældrenes tilslutning nedsættes, hvis elevens helbred ifølge lægeerklæring ikke tillader gennemførelse af fuld undervisning.</i>
Aftaler	Den enkelte skole vurderer selv i samarbejde med forældrene, om eleven skal have reduceret skema. Der skal indhentes lægeerklæring fra praktiserende læge eller speciallæge (fx psykiater). Lægeerklæringen betales af skolen og opbevares af skolelederen. Skolelederen har ansvaret for at sende oplysningen om forløbets omfang og periode for reduceret skema til PPR sammen med kopi af lægeerklæring. Skolelederen har ansvaret for at orientere UU vejlederen om omfanget af det reducerede skema da denne skal foretage en helhedsvurdering i forhold til uddannelsesparathed Skolen er fortsat forpligtet til at opfylde elevens pasningsbehov i undervisningstiden, hvis dette ikke kan løses af hjemmet. Særligt for specialområdet – er der mulighed for en gradvis indslusning af eleven i en opstartsperiode på 3 mdr. Denne indslusning betragtes som "reduceret skema". PPR skal modtage oplysninger om indslusningsaftaler. Der er ikke krav om lægeattest i forhold til indslusning.

	Sygeundervisning i hjemmet
Formål	Skolen skal gennemføre sygeundervisning i hjemmet i tilfælde hvor eleven ikke er i stand til fysisk at møde på skolen. Sygeundervisningen skal i indhold og omfang tilpasses den enkelte elev og sygdomsforløb.
Lovgivning	Bekendtgørelse om sygeundervisning af elever i folkeskolen og frie grundskoler <i>§ 1. Ved fravær på grund af sygdom eller lignende, der må skønnes at blive af længere varighed, skal skolens leder rette henvendelse til forældrene med henblik på en vurdering af behovet for sygeundervisning, jf. folkeskolelovens § 23, stk. 1, og friskolelovens § 3, stk. 1, nr. 4. Henvendelsen skal ske snarest muligt. Skolens leder skal under alle omstændigheder rette henvendelse til forældrene senest 3 uger (15 skoledage) efter, at eleven sidst deltog i undervisningen eller skulle have påbegyndt skolegangen. Stk. 2. Ved hyppigt, kortvarigt fravær på grund af sygdom, berunder fravær på grund af en kronisk sygdom, finder stk. 1 tilsvarende anvendelse, når fraværet har haft en samlet varighed af 3 uger (15 skoledage). § 4. Omfanget af sygeundervisningen skal til enhver tid afpasses efter den enkelte elevs alder, helbreds-tilstand og øvrige forudsætninger. Stk. 2. Undervisningen tilrettelægges efter samråd med forældrene og eleven.</i>
Aftaler	Der skal indhentes lægeerklæring fra praktiserende læge eller speciallæge

	Lægeerklæringen betales af skolen. Skolelederen har ansvaret for at orientere UU vejlederen om omfanget af det reducerede skema da denne skal foretage en helhedsvurdering i forhold til uddannelsesparathed. Skolelederen har ansvaret for at sende oplysningen om forløbets omfang og periode for reduceret skema til PPR sammen med kopi af lægeerklæring.
--	--